

יהודים וערבים בארץ ישראל המנדטורית

האצ"ל וערביי ארץ ישראל

תוכן העניינים

- א- רקע כללי: תולדות האצ"ל כחלק מן ההסטוריה הכללית של ארץ ישראל בתקופת המנדט הבריטי.
- ב- יחס האצ"ל לערבים: המישור הרעיוני.
- ג- יחס האצ"ל לערבים: המישור המעשי.
 - ג.1- ההבלגה.
 - ג.2 – המאבק המזוין.
- ד- פירוק האצ"ל והצטרפות אנשיו לצה"ל
- ה - סיכום

א- רקע כללי: תולדות האצ"ל כחלק מן ההסטוריה הכללית של ארץ ישראל בתקופת

המנדט הבריטי

ראשיתו של הארגון הצבאי הלאומי (אצ"ל) בקבוצת אנשים שפרשו מן ה'הגנה' במהלך שנת 1931 על רקע חילוקי דיעות חריפים עם הנהגת ה'הגנה' וההנהגה הציונית בכלל לגבי ההתייחסות ההולמת אל האלימות הגוברת מצד האוכלוסיה הערבית בארץ ישראל כלפי היישוב היהודי. במיוחד התמקדה מחלוקת זו במה שהיה ידוע כמדיניות ה"הבלגה" של ההנהגה הציונית בארץ ישראל באותה תקופה. מדיניות זו דגלה בהתמקדות של היישוב - ממעשי תגמול. ניתן לומר שנקודת המפנה החשובה לגבי החשיבה בנושא זה בקרב רבים בתנועה הרביזיוניסטית באותה תקופה היו מעשי הטבח של מאורעות 1929. ואכן, בין ראשוני המצטרפים לקבוצת הפורשים המקורית היו בוגרי בית הספר הצבאי של בית"ר אשר הגנו בשנת 1929 על מספר שכונות בתל אביב שלא במסגרת ארגון ה'הגנה'.

חלק זה של העבודה יוקדש לסקירה כללית של תולדות האצ"ל, בשלבי התפתחותו השונים, כחלק מן ההתפתחות הכללית של המצב בארץ ישראל באותה תקופה, וזאת תוך התייחסות לארועי 1929 כנקודת המוצא של סקירה זו.

כפי שמציין ג'. בויר בל ('ציון הלוחמת: מאבק האצ"ל והלח"י לתקומת ישראל', 1987), ה'הגנה' נתפשה בלתי מוכנה למעשי הטבח של 1929. כוחה בערים כמו ירושלים ותל אביב היה מוגבל מאד וההגנה בזמן המאורעות על השכונות היהודיות בערים אלו נעשתה במידה רבה ע"י מתנדבים אשר לרשותם עמדו אמצעי הגנה לא מספיקים. בעקבות אירועים אלה נתפסה ה'הגנה' ע"י רבים כארגון חסר כוח ובלתי יעיל, ורבים בארגון ובין מפקדיו חשו בצורך להקים אלטרנטיבה לארגון זה. מצב עניינים זה הביא להקמה, ב- 1931, של ארגון מגן שני שנקרא 'הארגון הצבאי הלאומי', אך היה יותר ידוע באותה תקופה תחת הכינויים "ארגון ב", "הגנה ימנית" או בכינוי הרווח ביותר "ההגנה הלאומית".

בתחילתה, הייתה ה'הגנה הלאומית' ארגון קטן שמנה כ- 300 חברים בהנהגתו של אברהם תהומי שהיה, לפני הפרישה, מפקד סניף ה'הגנה' בירושלים. הגרעין הראשוני של חברי הארגון היה ירושלמי, אבל אליו הצטרפו בהמשך חברים חדשים מחוץ לירושלים. במיוחד, כפי שמציין בויר בל (עמ' 37), נמשכו לארגון חברי בית"ר, ציונים כלליים וחברי 'המזרחי' (דתיים לאומיים). מאוחר יותר, הגיע מספר חברי הארגון ל- 3000 עם מפקדות בשלושת הערים הגדולות: ירושלים, תל אביב וחיפה, שבהן נערכו קורסים להכשרה צבאית.

במישור הכללי, מאפיינים את תקופת ייסוד הארגון מספר אירועים בעלי חשיבות: בשנת 1931 פורסם "ספר לבן" חדש ע"י שר המושבות הבריטי, הלורד פאספילד. ספר זה, שהתבסס על ממצאי וועדת שאו ודו"ח של סר ג'ון הופ סימפסון, המליץ על הטלת מגבלות על